

**III МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ
РОЗВИТКУ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ:
ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНІ АСПЕКТИ»**

**м. Харків
2015 рік**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ СЛІДЧИХ КАДРІВ ДЛЯ МВС УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАДСЬКИХ ФОРМУВАНЬ УКРАЇНИ
З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ І ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ
(ГРОМАДСЬКА ЦИВІЛЬНА СЛУЖБА)

ХАРКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ГРОМАДСЬКЕ ФОРМУВАННЯ
З ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ І ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ
ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

«Сучасний стан та перспективи розвитку сектору безпеки України: публічно-приватні аспекти»

**Збірник наукових праць за матеріалами
III Міжнародної науково-практичної конференції
(16 квітня 2015 року)**

Харків
«Плеяда»
2015

УДК 351/354

ББК 67.408

С89

ISBN 978-966-8922-27-5

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. *Битяк Ю.П.* (голова), д-р юрид. наук, проф. *Алісов Є.О.*, д-р юрид. наук, проф. *Гаращук В.М.*, д-р юрид. наук, проф. *Матюхіна Н.П.*, д-р юрид. наук, проф. *Настюк В.Я.*, д-р юрид. наук, проф. *Фролова О.Г.*, д-р юрид. наук, проф. *Шило О.Г.*, д-р юрид. наук, доц. *Шаповал Р.В.*, канд. юрид. наук, доц. *Александров В.М.*, канд. юрид. наук, доц. *Володіна О.О.*, канд. юрид. наук, доц. *Мартиновський В.В.*, канд. юрид. наук, доц. *Мех Ю.В.* (відповідальний секретар), канд. юрид. наук, доц. *Соловійова О.М.*, канд. юрид. наук, доц. *Ткаченко Є.В.*, канд. юрид. наук, доц. *Червякова О.Б.*, канд. юрид. наук, доц. *Іванова А.Є.*, канд. юрид. наук, асист. *Солнцева Х.В.*, канд. юрид. наук, асист. *Шевчук О.М.*, ст. викл. *Статінов О.В.*, асист. *Гончаренко Г.М.*, студентка 4 курсу, 5 групи Інституту підготовки слідчих кадрів для МВС України Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого *Бужор А.О.*

Сучасний стан та перспективи розвитку сектору безпеки України:

С89 публічно-приватні аспекти (16 квітня 2015 року, м. Харків). Збірник наукових праць за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: видавництво «Плеяда», 2015. – 334 с.

У збірнику представлені наукові праці учасників учасників III Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку сектору безпеки України: публічно-приватні аспекти», що відбулася 16 квітня 2015 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого. Захід був проведений Інститутом підготовки слідчих кадрів для МВС України, кафедрами адміністративного права, адміністративного права та адміністративної діяльності, кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності Національного юридичного університету, Об'єднанням Громадських Формувань України з охорони громадського порядку і державного кордону, Харківським обласним громадським формуванням з охорони громадського порядку і державного кордону.

До збірника ввійшли тези доповідей українською, російською та англійською мовами.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, державних службовців, студентів, а також широке коло читачів, які цікавляться цією проблематикою.

УДК 351/354

ББК 67.408

ISBN 978-966-8922-27-5

© Колектив авторів, 2015

© «Плеяда», 2015

ШИЛО ОЛЬГА ГЕОРГІЙВНА

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ФОМІН СЕРГІЙ БОРИСОВИЧ

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ
НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО:
ОРГАН З ОСОБЛИВИМ СТАТУСОМ ЧИ ПОЧАТОК РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ?**

14 жовтня 2014 року було прийнято Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України». Будучи складовою реалізації нової державної антикорупційної політики, він став компонентом низки нормативно-правових актів, спрямованих на попередження, виявлення та мінімізацію корупційних практик у державі¹.

В Законі передбачається створення абсолютно нового правоохоронного органу, визначаються його статус, завдання (ст. 1), основні принципи діяльності (ст. 3), гарантії незалежності Національного бюро (ст. 4), загальна структура і чисельність (ст. 5), порядок конкурсного відбору та призначення Директора Національного бюро та його працівників, їх повноваження, а також інші питання, пов'язані з діяльністю цього органу.

Щодо структури центрального та територіальних управлінь Національного бюро, то відповідно до первісної редакції ч. 4 ст. 5 Закону до них входили: інформаційно-аналітичні, оперативно-розшукові та оперативно-технічні, слідчі підрозділи, підрозділи, що здійснюють виявлення майна, яке може бути предметом конфіскації, підрозділи швидкого реагування, забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, представництва інтересів в іноземних юрисдикційних органах, експертні, фінансові, кадрові та інші підрозділи.

Але Законом України від 12 лютого 2015 року № 198-VIII ч. 4 ст. 5 ЗУ України «Про Національне антикорупційне бюро України» була змінена і на даний час замість оперативно-розшукових та слідчих підрозділів у структурі Національного бюро передбачається створення підрозділів детективів.

Згідно зі ст. 10 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» старші детективи та детективи Національного бюро, які є державними службовцями, проводять оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування у кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених законом до підслідності Національного бюро, а також в інших справах, витребуваних до Національного бюро прокурором, що здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування працівниками Національного бюро.

На наш погляд, запровадження такого підходу до визначення компетенції працівників Національного бюро концептуально змінює чинну на сьогодні модель досудового розслідування, яка, як відомо, передбачає здійснення з моменту внесення відомостей до ЄРДР про кримінальне правопорушення лише кримінальних процесуальних дій (слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій). Отже, без перебільшення концептуально

¹ У цей же день Верховна рада України прийняла Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки» та Закон України «Про запобігання корупції».

новий характер підходу законодавця до нормативного регулювання діяльності Національного бюро полягає не тільки і не стільки у впровадженні нового терміну «детектив», який, до речі, відповідно до п. 17 ч. 1 ст. 3 КПК України прирівнюється до слідчого, скільки в тому, що ця службова особа наділяється правом одночасно здійснювати як оперативно-розшукові заходи, так і слідчі (розшукові), в тому числі негласні слідчі (розшукові) дії.

Нагадаємо, що за КПК 1960 року існувало дві форми досудового розслідування: дізнання та досудове слідство. На органи дізнання покладалося вжиття необхідних оперативно-розшукових заходів з метою виявлення ознак злочину і осіб, які його вчинили. За наявності ознак злочину, що не був тяжким, орган дізнання порушував кримінальну справу, проводив слідчі дії до встановлення особи, яка його вчинила і впродовж десяти днів після цього передавав справу для проведення досудового слідства. По тяжким злочинам незалежно від встановлення або не встановлення особи дізнання тривало десять днів, але після передачі справи до органу слідства продовжував виконувати оперативно-розшукові дії, спрямовані на встановлення особи, яка вчинила злочин (глава 10 КПК України 1960 р.)¹.

Прийняття у 2012 році нового КПК України потягло за собою зміни до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» (надалі – ЗУ «Про ОРД»). Так, у чинній редакції ЗУ «Про ОРД» законодавець суттєво обмежив підстави для проведення ОРД лише перевіркою за допомогою ОРЗ інформації про злочини, що готуються, та осіб, які готують вчинення злочину, виключивши при цьому можливість перевірки цими засобами інформації про злочини, що вчинені невстановленими особами та осіб, які вчинили злочини, тобто виключив із завдань ОРД розкриття злочинів (п. 1 ч. 1 ст. 6 Закону). З того часу не втихають дискусії з приводу можливості та доцільності здійснення оперативного супроводження кримінального провадження. Системне тлумачення норм КПК України дозволяє дійти висновку про те, що в умовах чинного законодавства ОРД може лише передувати кримінальному провадженню (за винятком випадків її проведення з метою встановлення місця знаходження підозрюваного, оголошеного в розшук). В цьому контексті незрозумілим є положення Закону про ОРД, відповідно до якого оперативно-розшукова справа закривається лише після набрання законної сили вироком або ухвалою суду (п. 2 ч. 1 ст. 9-2) чи закриття кримінального провадження слідчим, прокурором або судом (п. 3 ч. 1 ст. 9-2).

До речі, ст. 16 Закону України «Про національне антикорупційне бюро України» зазначає, що одним з обов'язків Національного бюро є здійснення оперативно-розшукових заходів з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття (виділено нами – О. Ш. та С. Ф.) кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності, а також в оперативно-розшукових справах, витребуваних від інших правоохоронних органів. Таким чином, слід констатувати, що в цій частині Закон України «Про національне антикорупційне бюро України» суперечить ЗУ «Про ОРД».

Вважаємо, що оперативне супроводження кримінального провадження доцільно залишити і пов'язане воно має бути з висуненням та перевіркою висунутих версій, забезпеченням безпеки суб'єктів, які здійснюють кримінальне провадження та його учасників, встановленням осіб, причетних до вчинення злочину, та встановленням їх місцезнаходження, розшуком осіб, які ухиляються від явки до органів досудового слідства або суду чи ухиляються від відбування покарання.

І, найголовніше, правом здійснення оперативно-розшукової діяльності, спрямованої на попередження, припинення або виявлення злочину, оперативного супроводження та розслідування злочинів необхідно наділити одні й ті самі підрозділи правоохоронних органів. Саме тоді результативність їх роботи буде визначатися не тільки виявленням ознак злочину, а й і повним його розкриттям та якісним розслідуванням.

Існуюча в Україні модель правоохоронних органів з їх поділом на оперативні та слідчі підрозділи є спадком радянського минулого і притаманна більшості пострадянських країн.

¹ До 30 червня 1993 року по деяким категоріям злочинів попереднє слідство було обов'язковим і дізнання могло закінчуватися направленням матеріалів справи через прокурора до суду.

Порівнюючи діяльність правоохоронних органів у РФ та в інших державах, В. В. Ларичев зазначає: «В результаті того, що співробітники поліції США та Німеччини наділені оперативно-розшуковими та слідчими повноваженнями у цих країнах неможлива така ситуація, яка виникає між оперативними та слідчими підрозділами, діяльність яких часто призводить до конфліктів і у кінцевому рахунку до неякісного розслідування злочинів. Дана обставина пов'язана з різними критеріями оцінки вказаних підрозділів. В результаті органи, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, після того як виставлена «карточка» про порушення кримінальної справи та їм на рахунок пішло розкриття злочинів, втрачають інтерес до подальшої долі попереднього розслідування та його кінцевих результатів»[1].

Аналогічною видається ситуація і в Україні. Позбавлені згідно з ч. 3 ст. 41 КПК ініціативи, оперативні підрозділи виконують доручення слідчого, прокурора несвоєчасно і неякісно, між керівниками оперативних та слідчих підрозділів досить часто виникають конфліктні ситуації, в результаті чого оперативна інформація надається слідчому далеко не у повному обсязі, і, нарешті, оперативні підрозділи на теперішній час позбавлені будь-якого процесуального інтересу.

Реформа органів, які здійснюють протидію злочинності, у кінцевому рахунку повинна підвищити її ефективність, що, на наше переконання, передбачає необхідність системних змін законодавства, впровадження єдиних підходів до правового регулювання основних напрямків діяльності цих органів, особливе місце серед яких належить досудовому розслідуванню кримінальних правопорушень.

Список використаних джерел:

1. Ларичев В. В. Предварительное расследование преступлений в США и Германии/ Владислав Васильевич Ларичев: автореф... канд.юрид.наук 12.00.09 – М., 2004 – 24 с.

ШПАК АНДРІЙ ПЕТРОВИЧ

здобувач кафедри загальноправових

дисциплін факультету права та масових комунікацій

Харківського національного університету внутрішніх справ,

методист Харківського державного будинку художньої та технічної творчості

ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ ДОСВІДУ США В ГАЛУЗІ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Інтелектуальні досягнення у будь-якій сфері є однією з головних цінностей суспільства, оскільки вони виступають показником рівня розвитку соціально-економічної системи, а також формують моральні засади суспільства, його світогляд, тобто всі ті засади, що визначають духовний розвиток окремого індивіда та усього суспільства. Отже, сьогодні найціннішим капіталом людства виступає саме його інтелект та ті об'єкти, які завдяки ньому створюються, тому логічним є невинне зростання значення та попиту інтелектуальної власності як в Україні, так і у всьому світі. Інтелектуальна власність давно стала об'єктом цивільного обороту, і тому на неї часто розповсюджуються неправомірні дії та зловживання, отже, як наслідок, в державі повинні бути створені ефективні та дієві механізми захисту прав інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність у звичайному розумінні – це права на результати розумової, творчої діяльності в науковій, художній, виробничій та інших областях діяльності. Інтелектуальна власність є об'єктом правових відносин стосовно права кожного володіти, користуватися та розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної творчої діяльності, які є нематеріальним правом, зберігаються за його творцями та можуть використовуватися іншими особами лише за узгодженням з ним, за винятком випадків, передбачених законом. Найповніше поняття прав інтелектуальної власності розкрито в основоположному документі Всесвітньої організації інтелектуальної власності (далі – ВОІВ) – Конвенції ВОІВ, що була підписана 14 липня 1967 р. Згідно з цією Конвенцією інтелектуальна власність включає права, які відносяться до: -